

XII.

D. Bizans sikkeleri

42. İnci Justinus(565-578:İmparator zevcesiyle taht üzerinde, ^{bir} kürei arz tutmaktadırlar. Üstünde bir haç.

M = 40 ortasında(sikkenin itibari kıymeti), solda.

ANNO - "senesinde", sağda 9 II=8 (M. s. 573), M harfında

Γ = 3 (darbhanenin şube numerosu), aşağıda: ΤΗΕΥΡΟ

(Theupolis= Antiochia, darbhane).

43. Fokas, 602-610: İmparator zevcesi Leontia ile ayakda durmaktadır.

M = 40(itibari kıymet), solda ANNO- :senesinde", sağda. I - I

(603 M. s.) Darbhanenin ismi okunamamıştır.

E. Tain edilemeyen sikkeler

44. İnci Konstantius un olması muhtemeldir 337-361.

43. Belki İnci Konstantiusdur. (337-350) .

46-51 M. s. 4. ncü asır Roma İmparatorluk sikkeleri.

F8 kıymetsiz olanlar.

52-54 tain edilememiştir.

Terçüme eden :
İstanbul Müzeleri Yabancı
Diller kâtibi Münire Çorlu

Bu sikkelerdeki tasvir ve kitabe, II nci Konstantius tarafından Roma İmparatorluğu dahilinde bütün düşmanları mağlub edilerek daimi bir sulhun küküm sürdüğüne mebni mes'ud bir vaziyet ihdas edileceğine dair bir vaid ihtiva etmektedir. II nci Konstantius un başlıca düşmanı yeni İran İmparatorluğu idi. Ona karşı şiddetli mücadelelerde bulunuyordu.

40. DNVALENTINI sola, ANVSPFAVG sağa. (Dominus noster Valentianus Pius Felix Augustus: " Mütedayyin hükümdarımız, ve mes'ud İmparatorumuz". İmparator I nci Valentianus un ismidir. (M. s. 364-375), sağa doğru diyademli, zırhlı vı mantolu olarak Valentianın Büstü.

RESTITV sola, TORREIP sağa. (Restitutor Reipublicae: "İmparatorluğu yeniden ihya edn") SMN... aşağıda (Sacra Moneta Nicomedeia...: "Nikomedeiadaki İmparatorluk darbhaneesi...", Numerosu eksikdir. I nci Valentian zırhlı olarak mantosiyle ayakda durmaktadır. Bağını sağa doğru çevirmiş, sağ eliyle birş sancak, ve uzattığı sol elindedede bir Viktoria tutmaktadır.

41. DNHONRIVSPFAVG etrafda (Dominus noster Honorius Pius Felix Augustus: "Mütedayyin hükümdarımız, ve mes'ud İmparatorumuz Honorius" İmparator Honorius un ismidir, (M. s. 397-423) Honorius un sağa doğru diyademli, zırh, ve mantolu bir Büstü. Başının arkasında bir yıldız.

GLORI sola, AROMA yukarda, NORVM sağda. (Gloria Romanorum "Romalıların şerefi (Aşağıdaki darbhaneenin ismi okunamamaktadır), İmparator Arkadius ve Honorius un serpuş, ve çizmeli olarak ayakda durmakta, ve bir birlerine bakmaktadır. Her biri bir elinde kargı tutmakta, diğer elinide yanlarında duran kalkana dayamıştır.

O devirde Roma İmparatorluğunun iki kısma ayrılmasına rağmen, birlik yine muhafaza ediliyordu. Honorius Ravenna dan garb memleketlerini, Arkadius ise Istanbuldan şark memleketlerini idare ediyorlardı. Sikke kitabesi, bu iki İmparatorun küküm sürdüğü bu devrin bütün Roma İmparatorluğunun iftihar ve şerefi olduğunu bildirlektedir.

X.

Zırhlı, çizmeli, ve serpuşlu olarak iki asker karşılıklı durmaktadırlar. Her biri bir elinde kargı tutmakta diğer elinde yanındaki kalkana dayamaktadır. Aralarında iki sancak görünmektedir. Kitabe ve tasvirin manası vaşihdir.

36. CONSTANTINVSIVNNOBC etrafdaçConstantinus iunior nobilissimus Caesar: "Genc Konstantin, asil ruhlu Veliad", Iinci Konstantinin ismi olub, büyük Konstantinin oğludur. Kendisi "Caesar", müşterekken hüküm süren Veliad, ve İmparator olmuşdu. Sağa doğru Iinci Konstantinin defne çelenkli başı.

BEATRAN sola, QVILLITAS sağa, SIS- aşağıda(Beata tranquillitas:"Mes'ud sükünet", Siscia: darbhanenin ismi), Büyük bir Altar ın üstünde dünya küresi. Yukarda üç yıldız. Tasvir ve Kitabe, Cihan sulhumun Konstantin ve oğulları tarafından temin edildiğini zikr etmektedirler.

37. DNCONSTAN loa, TIVSPFAVG sağa, (Dominus noster Constantius Pius Felix Augustus:"Müteddeyin ve bahtiyar hükümdarımız, İmparator Konstantius", Iinci Konstantius un ismi M. s. 357-361), sağa doğru Iinci Konstantius un defne çelenkli başı.

GLOR sola, IAEXERC yukarda, ITVS sağa, SMN - aşağıda(Gloria exercitus:" Ordunun şan ve şerefi", Sacra moneta Nicomedia : "Nikomedeia daki İmparatorluk darbhanesi 3 ncü şube"), zırhlı, çizmeli, ve serpuşlu olarak iki asker karşılıklı durmaktadırlar. Her biri bir elinde kargı tutmakta diğer elinde kalkana dayamaktadır. Aralarında bir sancak.

38-39 DNCONSTAN sola, TIVSPFAVG sağa. (37 numeroda olduğu gibi), İmparator II nci Konstantius un sağa doğru, diyademli, zırhlı, ve mantolu Büstü.

FELTEMP sola, REPARATIO sağa, SMN.. aşağıda(Feliciium temporum reparatio: "Mes'ud zamanların yeniden ihyası", Sacra moneta Nicomedeia..."), şube numerosu eksikdir), serpuşluzırhlı, ve çizmeli olarak bir asker gözükmekte sol kolunda bir kalkan, ve yehe sola doğru elinde kargı olarak yere düşmüş bir İranlı suvariyei cerh etmektedir.

IX.

Oradaki izahata müracaat. 32 numarolu sikke Aquileia daki darbhanenin 4 ncü şubesinde darb edilmiştir.(AQ-"AQUILEIA 3"). Şeklin sağındaki H harfı 8 rakamı olup, sikke masasına işaret etmektedir.

33. GALVALMAXIMINIVSNOBCAES etrafda(Galerius Valerius Maximianus Nobilissimus Caesar, İmparator Diocletianın istifasını müteakib yerine geçen Galerius un Veliadı Maximinus Dajanın ismi, 7)Sağa doğru Maximianus Dajanın defne çelenkli başı.

GENIOCA solda, ESARIS sağda, HT- aşağıda (Genio Caesaris:"Veliadın Genius unâ Genius çıplak olarak solda duruyor, omuzlarına bir manto atmış, sol kolunda bir bereket boynuzu, uzatmış sağ elindedede mukkkâdes kâse tutmaktadır.

Eski Roma itikadı mucibince her insan, tabiat hayatın ve ilahî kuvvetin bir kısmını taşıdığından, bu ilâhi kuvvet mütevazi kimselerden ziyade yüksek şahsiyetlerde kendini gösterüb, bu kuvvet mevzu bahs kimsenin Genius u olarak tasvir edilmiştir. Büyük şahsiyetler devlet idaresinde halka rahat ve saadet temin ettikleri takdirde, Genius umumun hürmet ve perestişinin bir timsalidir. Burada tasvir edilmiş olan "Genius Caesaris", Veliad Maximinus Daja vasıtasıyla devlete rahat ve saadat bahş ettiğini göstermektedir. HT kelimesinde darbhanenin, ve 4 ncü numeronun ismi okunmaktadır.

34 CONSTAN sola, TINSAVG sağa(Constantinus Augustus) Büyük Konstantini n sağa doğru defne çelenkli başı.

PROVIDEN sola, TIALAVG sağa, SMANTZ-aşağıda(Providentiae Augustorum:"İmparatorların himayelerine", Sacra maneta Antiochia Z:"Antiochiadaki İmparatorluk darbhanesi, şube 6), Şehir kapusu, Yukarda yıldız.

Şehir kapusu, şehrin müdafasını temsil etmektedirki, hükümdarın himayesi için mühim bir mevzudur. Mecmuan zikr edilmiş olan "İmparatorlar" ise İnci Konstantin, ve müşterekken hüküm sürdüğü oğullarının isimleridir.

35 CONSTANTII sola, NVSMAXAVG sağa,(Constantinus Maximus Augustus:"Konstantin, büyük İmparator"), İnci Konstantinin sağa doğru defne çelenkli, zırh, ve mantolu bir Büstü.

GLOR sâla, IAEIERC yukarda, ITVS sağa, SMHB- aşağıda(Gloria exercitus:"Ordunun şan ve şerefine", SMHB kelimesinde darbhanenin ismi okunmaktadır).

VIII.

SALVISAVGGETCAESSFELKART etrafda (Salvis Augustis et Caesaribus felix Karthago: "sihatta olan İmparatorlar ve Veliadlarımız, bahtiyar Karthago") Mahsuldarlık ilâhesi ayakda, başını sola doğru çevirmiş, iki elinde tarla meyvaları tutmaktadır. Aşağda L yahud Δ.

29. GALVALMAXIM~~TH~~IAVSNOBCAES etrafda (Galerius Valerius Maximianus nobilissimus Caesar, 24-27, sağa doğru Galerius un Büstü. Şua tacı, ve zırh ile.

CONCORDIAMILITVM etrafda, İmparator ve Juppiter karşı karşıya durmakta, ikisi ellerinde dünya küresini tutmaktadırlar. Üstünde galibiyet ilâhesi Viktoria gözükmetedir. Aşağda K̄ = 23?

Bu sikke Maximianus un 23 ncü numerolu sikkesi ile birlikte darb edilmiştir. Oradaki izahata müracaat.

30-31 FLVALCONSTANTIVSNOBCAES etrafda (Flavius Valerius Constantius nobilissimus Caesar: Büyük Konstantinin babası Konstantius Chlorus un ismi. Maximianus Herkulus un Veliadı 292- 305, İmparator 305-306), Konstantius Chlorus un başı, defne çelenkli, sağa doğru.

GENIOPOPVL solda, IROMANI sağda, ALE aşağıda, Genius Modius, mukkâdes kâse, ve bereket boynuzu ile sola doğru durmaktadır.

Bu sikkeler Diocletianın 9-14 numerolu, Maximianus Herkulus un 18-21 numerolu sikkeleri ile birlikte darb edilmişlerdir. Oradaki izahata müracaat. 30 ve 31 numerolu sikkeler Mısırdaki İskenderiye darbhaneğinde vucuda gelmişlerdir. 30 numerolu sikkedeki şeklin sağ tarafında A = 1 (soldaki darbhane şubesi), 31 numerolu sikkenin sağında Δ = 4, solunda XXĒ 21 (21 4 ncü şubenin sikke masası)

32 CONSTANTIVSNOBCAES etrafda, sağa doğru defne çelenkli, Konstantius Chlorus un başı.

SACRAMONETA AVGGETCAESSNOSTER etrafda, AQ- aşağıda (Sacra moneta Augustorum et Caesarum nostrorum: 15-16 numerolardaki gibi), Moneta sola doğru, bereket boynuzu, ve terazi ile durmaktadır.

Bu sikke 15-16 numerolu Diocletianın sikkeleri ile darb edilmiştir.

VII.

Afrika sancak, fil dişi, ve fil hortumile, ayagnın altında 17 nci numeroda olduğu gibi, boğa başile bir aslan gözükmektedir.

Bu sikke Diocletianın 17 nci numerolu sikkesile darb edilmiştir. PES ibaresinde darbhaneenin ismi okunmaktadır.

23. IMPCAMAXIMIANVSPFAVF etrafda (Nr. 18-21 nci numerolarda olduğu gibi), sağa doğru Maximianus Heraklius un şua tacı ve zırhlı olarak Büstü.

CONCORDIAMILITVM etrafda (Concordia militum:"Askerin uygunluğu") Maximianus zırhlı olarak sağa doğru durmakta, arkasındabir harb mantosu, sol elinde bir kılıç tutmaktadır. Sağ eli uzanmış, karşısında sola doğru Juppiter çıplak olarak duruyor, sol elinde bir asa sağ elinde uzatmıştır. İkiside uzanmış ellerinde bir dünya küresi tutmaktadırlar. Kürenin üstünde galibiyet ilahesi Viktoria durmaktadır. Ortasında KE = 25?

Bu tasvir ilahların en yükseği olan Juppiter in Maximianusa galibiyet, ve dünyaya hakimiyet ihda ettiğini göstermektedir. Buna istinaden ordu, Imparatora galibiyeti temin ettiğinden, sadakat ve uygunluk bu sikke kitabesinde ayrıca zikr edilmektedir.

24-27 GALVALMAXIMIANVSNOBCAES etrafda(Galerius Valerius Maximianus nobilissimusCaesar: Diocletianın 292 de Vel'ad olarak intahab etmiş olduğu, Imparator Galerius un Başı. Sağa doğru defne çelenğile.

GENIOPOPV sola, LIROMANI sağa. Genius sola doğru, Modius, makadde, kâse, ve bereket boynusu ile(9-14, 18-21 nci numerolarda olduğu gibi).

Bu sikkeler, Diocletianın 9-14 numerolu ve Maximianın 18-21 nci numerolu sikkelerile birlikte darb edilmişlerdir. 24- 27 nci numerolarının arkalarında bir kaç harf ve rakam görünmektedir.

Nr. 24: ANT aşağıda, Antiochia daki darbhaneenin ismi. Sağdaki şeklin yanında: A= 4, darbhane şubesinin numurusu.

Nr. 25: ANT aşağıda - Antiochia, sağdaki şeklin yanında Z = 6.

Nr. 26: T S aşağıda, T= 3 sağdaki şeklin yanında.

Nr. 27: aşağıda Z soldaki şeklin yanında: R.

"Nobilissimus Caesar" in manası "Çok asil Veliadlar" demektir.

28. MAXIMIANVS NOBCAES etrafda (Maximianus nobilissimus Caesar) sağa doğru defne çelenkli Galerius un başı.

VI.

17 IMPDIOCLETIANVSPFAVG etrafda (Imperator Diocletianus Pius Felix Augustus), sağa doğru Diocletianın defne çelenkli Başı.

FELIXA D sola, VENTAVGGNN sağa, PEP aşağıda (Felix adventus Augustorum nostrorum: "İmparatorlarımızın hayırlı muvasalatı" sola doğru Afrikanın ayakda bir timsali, uzun bir esvabı labis üzerinde küçük bir manto, başında bir Fil hortumu, sağ elinde bir sancak, sol elinde bir Fil dişi tutmaktadır. Ayaklarının dibinde bir aslan, pençesinin arasında bir boğa başı tutmaktadır. Şeklin sol tarafında bir sikke işareti olan I = 10, gözükmetedir.

Tasvir ve Kitabe Şimali Afrikada, bir İmparator ziyaretine işaret etmektedir. PEP kelimesinde darbhanenin ismi okunmaktadır.

18-21 IMPCMAMAXIMIANVSPFAVG etrafda (İmparator Caesar Marcus Aurelius Pius Maximianus Felix Augustus: Diokletianla müşterekken hüküm süren İmparator Maximianus Herkulius un ismidir. (M. s. 285-305) sağa doğru defne çelenkli Maximianus Herkulius un başı.

GENIOPOPV sola, LIROMANI sağa (Genio populi Romani), Genius 9-14 numaralardaki gibi Modius, mukaddes kâse, ve bereket boynuzu ile sola doğru duruyor. Bu sikkeler Diocletianın 9-14 numarolu sikkeleriyle birlikte darb edilmiştir. Tafsilat hakkında oraya müracaat. 18-21 nci numaraların arkasında müteaddid harf, ve rakamlar mevcuttur.

Nr. 18: ALE aşağıda, Mısırda Iskenderiyedeki darbhanenin ismi. Sağdaki şeklin yanında : e = 5, mevzu bahs darbhanesinin numerosu. Şeklin sağ ve solunda, S. ve P. harfları mevcut olup, henüz tefsir edilememişlerdir.

Nr. 19: ANT aşağıda Antiochia daki darbhanenin ismi. Şeklin sağında: S = 6, darbhanesinin numerosu. Sağ ve soldaki K. ve V. harfları tefsir edilememiştir. (11 ve 12 numaralar gibi).

Nr. 20: HTB aşağıda, darbhanesinin ismi okunmaktadır.

Nr. 21: T 3 aşağıda, keza bir darbhanesinin ismi okunmaktadır. Şeklin sağında : Δ = 4, mevzu bahs darbhanesinin şube numaraları.

22 IMPMAXIMIANVS PFAVG etrafda (İmparator Maximianus Pius Felix Augustus: İmparator Maximianus Herkulius un ismi. Sağa doğru defne çelenkli Maximianus un başı. 18- 21 nci numaralara müracaat.

FELIXIA D sola, VENTAVGGNN sağda, PES aşağıda (Felix adventus Augustorum nostrorum),

cisi şehir akçesi olarak, Şark şehir hükümetlerinden çıkararak Anadolu, Trakya, ve Suriyede tedavülde idi. Bu şehir sikkeleri sadece bakırdan, bazı istisnalardada gümüşden olub, hiç bir zaman altından mamul değildi. İmparatorluk akçesi zamanla fenalaşıyordu. İlk defa olarak Neron un devri saltanatında kıymeti düşürülmüş, (M. s. 54-68) Trayan devrindedede tekrar düşürülmüşdü. (M. s. 98-117) Bu kıymet tenzilatı sert bir kontrol tahtında, ve tedrici bir surette icra edildiğinden İktisadiyata zararı dokunmamışdı. Kommodus un devri saltanatında (M. s. 180-192) mühim mali bir hadise daha vuku bulmuş, İmparatorluk akçesi tamamen düşmüştür. Bu kuvvetli mali buhran ve karışıklığı ancak İmparator Septimus Severus (M. s. 193-211) ve Karakalla (M. s. 211-217) muvakanen islah edbilmişlerdir. İmparatorluk maliyesinin günden güne inhitatı his ediliyordu. M. s. 3ncü asır İmparatorların mali vaziyeti islah hakkındaki teşebbüs ve tecrübeleri boşa çıkmış olduğundan ve Roma İmparatorluk hükümetine mülhak olmayan Anadolu şehir akçesinin vaziyetinin sağlam olmasını nazarı itibare alarak, IIIncü Gordianus Roma İmparatorluk akçesini Anadolu sikkeleri vasıtasıyla kurtarmak teşebbüsünde bulunmuşdu. BU vaziyet yirmi sene devam etmiş, ve Gallienus un tahtı saltanatında (M. s. 253-268) bütünü meydana çıkmıştır. Roma İmparatorluğu tamamilen iflas ederek, Anadolu akçesini İmparatorluk maliyesine çekmiş olduğundan Küçük Asyadaki bilumum şehir darbhaneleri faaliyetlerine nihayet vermişlerdi. Bu karışıklık bir kaç asır devam etmiş, ve Diocletian yaptığı esaslı islahat üzerine, bütün İmparatorlukda sikke darb ettirmeğe başlamışdı. Şehirlerde artık darbhaneler kalmamışdı. İmparatorluk darbhanesi ehemmiyetli şehirlere taksim olunduğu gibi Nikomedeia yarıada bir darbhanesi verilmişdi. Piyasada rayiç akçe altın esas üzerine müsteniddi. Bu sikke islahatı bütün İmparatorluğa bir nimet, ve aynı zamanda yeni bir devrin başlangıcı olduğundan, bu mühim hadisata hatıra olmak üzere 15 ve 16 numarolu sikkeler darb edilmiştir.

"Augustorum et Caesarum nostrorum" "İmparatorlarımız ve Veliadlarımız" ibaresi Diocletian Roma İmparatorluğunu müteaddid İmparatorlarla müştereken idare ettiğine işaret etmektedir. 285 senesinde dostu olan Maximianusu ikinci İmparatorluğa tain ederek, 305 senesine kadar müştereken hüküm sürmüşlerdi. İmparatorların ikisi "Augustus" ünvanını taşımakda idiler. Her biri kendilerine birer Veliad tain ederek onlara Caesar ünvanını vermişlerdi. Diocletian Galeriusu, Maximianus Konstantinus Chloru su intahab etmişdi. Bu devirde 4 İmparator hüküm sürdüğünden o devire "Tetrarchie" ismi verilmişdi. "Dördler saltanatı" İmparatorların dördü hükümet işlerini müşterek ifa etmekte, asıl hükümdar olarakda Diocletian ad edilmekde idi.

IV.

GENIOPOPV sola, LIROMANI sağa, ANT aşağıda(Genio populi Romani, Antiochia: "Roma halkının Genius una."(hami) "Antiochia" kelimesi Antiochia şehrindeki İmparatorluk darbhanesine işaret etmektedir. Genius çıplak bir genc olarak sola doğru durmakta, uzattığı sağ elinde mukaddes bir kâse, sol kolunda bir bereket boynuzu tutmaktadır. Başında ise bir Modius giymektedir. (bir hububat ölçüsü)Genius un sağ tarafında şu harfler yazılıdır.

Nr. 9 : - 4 Nr. 12 : Z - 6
" 10 : - 5 " 13 : I - 10
" 11 : Z - 6 " 14 : I - 10.

Bu harfler rakam makamında olup Antiochia daki münferid darbhanelere işaret etmektedir. 11 ve 12 numaralarda Z rakamından maada, Genius un sağ ve solunda K. ve V. harfleri mevcutturki, bunların henüz tefsir edilememiştir.

Bu sikkelerde mevzu bahs olan "Roma halkı" bütün İmparatorluk ahalisidir. O zamanlarda artık halis Romalı yokdu. M. s. birinci asrın sonunda "Dünyaya hakim" olan Romalılar sukut etmiş ve açlık çeken bir kitleden başka bir şey değillerdi. İkinci asrın sonundan itibaren İmparatorlar artık Romalı değillerdi. Baba tarafından afrikalı, ve anne tarafından suriyeli olan İmparator Karakalla, M. s. 212nci senesinde İmparatorluğu bütün ahalisine Roma vatandaşlık hakkını vermiş olduğundan, o zamandan beri Anadolu, Suriyeliler, Mısırlılar, Libyalılar, Numidyalılar, Mağribliler, İspanyalılar, İtalyalılar, Trakyalılar, Yunanlılar, ve sairer ~~Roma~~ "Roma ahalisi" olarak tanınmışlardı.

15-16 Yüzü 9-14 numaralarda gibi.

SACRAMONETA AVGGET CAESSNOSTER etrafda, PEP aşağıda(sacra moneta Augustorum et Caesarum nostrorum: "İmparatorlar, ve Veliadlarımızın en yüksek sikkesidir") Moneta, sikke darbinin timsali olup, uzun bir esvabı labis sola doğru duruyor, sol kolunda bir bereket boynuzu, uzattığı sağ kolunda bir terazi tutmaktadır. PEP kelimesinde sikkelerin darb edildiği şehrin ismi okunmaktadır. 16 ncı numarada tasvirin sağında bir yıldız giymekte, oda darbhane işareti olarak kabul edilmektedir. Arka taraftaki kitabe ve tasvir o zamanın büyük hadisesi olan Maliye siyasetine işarettir. İmparator Diokletian nın sikke islahatı. Roma İmparatorluğu iki türlü akçeye malikti. 1.)birincisi İmparatorluk akçesi idi ki oda İmparatorluk hükümetinin ihrac ettiği para olup, üç türlü maden yani altın, gümüş, ve bakır ihtiva etmekle, bütün İmparatorlukda tedavülde bulunuyordu. 2.)ikinci-

III.

C. Roma İmparatorluğu sikke darbı.

7. CAESDI VIVESPEDO sola, MITIANVS... sağa(Caesar divi Vespasiani filii-
us Domitiamus...:"Prens Domitiamus, ilâhi Vespasianus un oğlu":sonraki
İmparator Domitian ın ismi.(M. s. 81-96) Biraderi Titus un müddeti sal-
tanatında darb edildi,(79_81) Prens Domitian ın başı.

Kitabe tamamen silinmiştir. Sağa doğru olan kadın tasvirinin Minerva
olmasının ihtimali vardır.

8. IMPGORDIANVSPIVS FEL AVG etrafda (Imperator Gordianus Pius Felix Au-
gustus: İmparator IIIİncü Gordianus un ismidir.(M. s. 238-244)Pius:"Mü-
tedeyyin"Felix "bahtiyar" İmparator IIIİncü Gordianus un Büst Portresi.
sağa doğru, defne çelenkli, zırh ve harb mantosiyle.

VENSVICTRIX etrafda (Venus victrix:"muzaffer Venus"). Venus sola doğru
uzun bir ebabe labisolarak durmakta, uzattığı sağ elinde bir asa tut-
maktadır. Sol dirseğini arkasında duran büyük bir kalkana dayanmıştır.

Venus, Yunanca: Aphrodite, eski anadolulu bir ilâhe olup Küçük Asya mu-
hitinin büyük annesinden neş'et etmiştir. Yunan ilâhelerinin bir çoğu
bu muhitten neş'et etmişlerdir. Hettit zamanından kalma ve Kybele is-
mini taşıyan bu büyük anne üniversal bir ilâhedir. Tabiat ve İnsan ha-
yatının evsafı mücehez olup, harbı bile temsil etmektedir. Sonradan
hayatın evsafı müteaddid ilahelere taksim olduğundan, büyük anne bir çok
ilahelere ayrılmış ve her birine bir hususiyet verilmiştir.

Bilgi ve ilim Atheneye, ziraat Demeter e, aşk Aphrodit e av hayvanatın
himayesi Artemis e, ve harb (Enyo)ya (latince Bellona) tevdi edilmişti.
Zikr olunan bu yunan ilaheleri sonralarıda üniversal hususiyetlere malik
idiler. Mesela Athene daima silahlı olarak tasvir edildiğinden, eskiden
kendisinin bir harb ilahesi olduğu anlaşılmaktadır. Ma ve Enyo da mü-
müsellâh durlar. Korintde Aphrodite yine müsellâh olarak tasvir edildi-
ğinden, ekserya aşkı temsil eden Venus bu romen sikkesinde harb ilahesi
olarak görünmekte ve İmparatora muzafferiyeti ihda edici mahiyettedir.

9-14 IMPCDIOCLETIANVSPFAVG etrafda (İmparator Caesar Diocletianus Pius
Felix Augustus:İmparator Diocletian ın ismidir.(M. s. 284-305)
Pius ve Felixin manası 8 Nummeroda izah edilmiştir.Defne çelengile
İmparator Diocletian ın başısağa doğru.

damgası basılmıştır.

ΝΙΚΟΜΗΔΕΥΤ sol, ΝΝΔ[ΙCNEΔK] ↓ sağ, OP NN → aşağıda (Νικομηθεύων δὲς νεωκόρων : "Niko-
medyalı, ikinci defa olarak mabed muhafızı" İmparatoru at üstünde sola
doğru göstermektedir. Sağ elini selama kaldırmış olub, sol elinde bir
asa tutmaktadır.

5. ΑΥΤΟΒΑΛΕΡΙΑΝΟΣ ΓΑΛΛΗΝΟΣ Ο ΒΑΛΕΡΙΑΝΟΣ ΚΑΙ etrafda (Αυτοκράτορες Ουαλεριανός, Γαλ-
λιηνός, Ουαλεριανός Καίσαρ : "Imp̄atores Valerianus, Gallienus,
Valerianus Caesar" İmparator İnci Valerianın (M. s. 254-260) Gallienus un
(M. s. 253-268) ve Prens İnci Valerianus un (Vefatı M. s. 256) isimleridir.
Yukarda, solda, İnci Valerianus un sağ tarafa doğru dönmüş bir tasviri,
başında bir defne çelenği olub, başı aşağı doğru sarkmaktadır. Karşısında
yene defne çelenğile oğlu Gallienus, aşağıda, sağa doğru, Prens İnci Va-
lerianus, başı tezinatsız. (Bu Gallienus un oğlu, İnci Valerianus un torunu
dur)

ΝΙΚΟΜΗΔΕΥΤ yukarda, ΤΡΙCNEΔK || ΡΝΝ → aşağıda iki satır (Νικομηθεύων επί νεωκό-
ρων : "Nikomedyalı, üçüncü defa olarak mabed muhafızı" üç büyük vaso ile,
bunların içinde ikişer tane palm dalları görünmektedir.

Bu vazolara "Mükafat tacları" denir. Zeminleri olmayub, büyük oyunlarda
muzafferiyet kazananların başına konurdu.

B. Kappadokya'da Kayseriye şehrinin otonom sikke darbı.

6. Ön taraftaki tasvir ve Kitabe anlaşılamanmaktadır. Milattan sonra İnci
asırdaki İmparatorlardan biri tasvir edilmiştir. Belki Markus Aurelius
(M. s. 161-180) yahud Kommodus a aiddir. (180-192)

Kitabe tamamen silinmiş, aşağıda bir tarih ΕΤΗ? (έτους γ = tahmin olunan İmpa-
ratorun devrei saltanatının 8nci senesi mukaddes) Argaios (Ercias dağı)
dağının modeli.

A. Nikomedeia (Izmit) şehrinin otonom sikke darbı

1. AVTKAICAP ↑ sol, ANTONINOC ↓ sağ (Αὐτοκράτωρ Καίσαρ Ἀντωνίνος : "Imp̄rator
Caesar Antonius" Imperator Antoninus Pius'un ismidir. (M. s. 138- 161)
Imperator Antoninus Pius'un başı (sağa).

ΜΗΤΡ[ΟΠ] ↑ sol, [ΝΕΙΚΟΜΗ]Δ·Ν ↓ sağ (μητροπόλεως Νεικομηδείας νεωκόρου: "Nikomedeia
payitahtına, Mabel muhafızı" sola doğru oturan Nikomedeia şehrinin timsali.
sağ elinde başak tutmaktadır, sol dirseğini bereket boynuzuna dayıyor,
ayağının altında bir geminin ön kısmı ile bir yılan görünmektedir.

Yılan, ziraat hamisi ve Nikomedeia'nın başlıca ilahı olan Demeter'in mu-
kaddes hayvanıdır. Geminin ön kısmı, Nikomedeianın deniz ve liman şehri
olarak oynadığı ehemiyetli rolünü göstermektedir. Başaklar Nikomedeia
ve havalisinin mahsuldarlığına işaret ettiği gibi bereket boynuzunda
ferah, bereket, ve israfı göstermektedir.

2. Kitabe tamamen silik olup, 1. numeroyu hatırlatmaktadır. Tasvir Im-
parator Antoninus Pius'un dir.

ΜΗΤΡΟΠΝΙ ↑ sol, ΚΟΜΗΔ... ↓ sağ. (μητροπόλεως Νικουμυδείας : "Nikomedeia
payitahtına" Demeter, uzun libas ile ve başı örtülü solda duruyor, sol
elinde yanan bir meşale uzattığı sağ elinde başak tutmaktadır.

3. Soldaki kitabeden ancak AVT okunabilmektedir (Αὐτοκράτωρ : "Impe-
rator") ibare şöyle idi: AVTKMAVP ↑ (soladığı, ANTONINOC ↓ sağ (Αὐτοκράτωρ Καίσαρ
Μάρκος Αὐρήλιος Ἀντωνίνος : Imperator Caesar Marcus Aurelius Antoninus:
Imperator Markus Aurelius Antoninus'un ismidir. (M. s. 161-180)
Imperator Markus Aurelius'un başı, sağa doğru, 161-169 senelerinde
olduğu gibi kısa sakallı tasvir edilmiştir.

Kitabe okunamamıştır. İnsan şekli.

4. ΓΒΙΤΕΡ ↑ sol, ΓΑΛΛΟCΑΥ ↓ sağ (Γάιος Βίβιος Τρεβωνιανός Γάλλος Αὐγούστος : "Gaius
Vibius Trebonianus Gallus Augustus" Imperator Trebonianus Gallus'un
ismidir. (M. s. 251-253) Imperator Trebonianus Gallus'un şua tac ile
profil tasviri sağa doğru. Tasvirin alt kısmına sonradan Η (:8) harfi

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlere İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tanıtımı

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0103204